

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta”

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD)

(2014/C 451/18)

Esittelijä: **Krzysztof Pater**

Toinen esittelijä: **Petru Sorin Dandea**

Euroopan parlamentti päätti 14. huhtikuuta ja neuvosto 12. kesäkuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta (uudelleenlaadittu)

COM(2014) 167 final – 2014/0091 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. heinäkuuta 2014 pitämässään 500. täysistunnossa (heinäkuun 10. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea pitää tarpeellisena lujittaa ja vauhdittaa ammatillisten lisäeläkkeiden kehitystä EU:n jäsenvaltioiden eläkejärjestelmien puitteissa ja kannattaa näin ollen valtaosaa ehdotuksista, jotka sisältyvät Euroopan komission ehdotukseen ammattieläkelaitosdirektiiviksi (IROP II -direktiivi).

1.2 Komitea toteaa tyytyväisenä, että valtaosa ehdotuksista, jotka se esitti valkoista kirjaa ”Toimintasuunnitelma riittäviä, turvattuja ja kestäviä eläkkeitä varten”⁽¹⁾ käsittelevässä launnossaan, on otettu huomioon komission ehdotuksessa⁽²⁾.

1.3 ETSK panee merkille tarpeen kehittää uusia, sekä kollektiivisia että yksilökohtaisia eläkesäästämisen muotoja, erityisesti koska julkisista eläkejärjestelmistä maksettavien korvausten ennustetaan vähenevän. Tämän vuoksi komitea tähdentää, että ammatillisilla lisäeläkkeillä, jotka on luotu työmarkkinaosapuolten päätöksellä, voi olla erittäin tärkeä rooli lisäeläke-etuuksien tarjoamisessa työntekijöille.

1.4 Samanaikaisesti komitea suhtautuu varauksellisesti ehdotetun direktiivin eräisiin säännöksiin.

1.4.1 Komitea ei ole yhtä mieltä ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten pitämisestä pelkästään rahoitusmarkkinalaitoksina ilman että tosiasiallisesti tunnustetaan niiden erityispiirteet ja kunnioitetaan niitä. Ammattieläkelaitoksilla on tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä. Ne ovat pitkälti vastuussa lisäeläkkeistä, ja niistä on muodostunut julkisten eläkejärjestelmien välttämätön täydennys. Ehdotetussa direktiivissä on otettava huomioon työmarkkinaosapuolten keskeinen rooli järjestelmien suunnittelussa ja hallinnoinnissa sekä kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön ja työläinsäädännön olennainen rooli niiden toimintoja koskevien periaatteiden määrittämisessä.

1.4.2 Komission asettamia tavoitteita ei voida saavuttaa kaikille sopivan ratkaisun (*one size fits all*) periaatteella, koska on olemassa lukuisia ja perustavia eroja sekä eri jäsenvaltioiden eläkejärjestelmien että eri ammatillisten lisäeläkejärjestelmien välillä. Se synnyttää ratkaisevia eroavuuksia näiden järjestelmien jäsenten ja edunsaajien asemaan, oikeuksiin ja odotuksiin. ETSK suhtautuu kriittisesti esimerkiksi yhtenäiseen tiedotusmalliin, jonka mukaisesti tietoja toimitetaan kaikille ammatillisten lisäeläkejärjestelmien piiriin kuuluville koko Euroopan unionin alueella. Komitea katsoo näet, että näiden suurten erojen vuoksi ei ole mahdollista ottaa käyttöön yhtä ainoaa mallia, joka tarjoaisi kaikille jäsenille ja edunsaajille heidän eniten tarvitsemaansa ja tarkoituksenmukaisinta tietoa.

⁽¹⁾ COM(2012) 055 final.

⁽²⁾ Ks. lausunto EUVL C 299/21, 4.10.2012, s. 115–122. ETSK toteaa mm., että ”olisi kiinnitettävä huomiota paitsi eläkerahastojen rajatylittävää toimintaa ja työntekijöiden liikkuvuutta koskeviin näkökohtiin, myös seikkoihin, jotka liittyvät eläkelaitosten seurantaan ja valvontaan, hallinnollisiin kustannuksiin sekä kuluttajavalitukseen ja kuluttajansuojaan”.

1.4.2.1 Komitea korostaa, että pitkälle menevä lisäläkejärjestelmien yhtenäistäminen voi osoittautua kalliiksi ja käytännössä johtaa – sen sijasta että se edistäisi ETSK:n toivomaa niiden kehittämistä edelleen – niiden vähittäiseen häviämiseen.

1.4.3 Komitea korostaa, että eläkejärjestelmien, myös ammatillisten lisäläkejärjestelmien, toiminnan keskeinen tavoite on varmistaa näiden järjestelmien edunsaajille riittävät ja vakaalla pohjalla olevat etuudet. Pääomamarkkinoiden, myös pitkäaikaisten investointien, tukemisen tehtävä voidaan täyttää ainoastaan toissijaisena tavoitteena ilman että se vaikuttaa järjestelmien jäseniin ja edunsaajiin. ETSK kannattaa ammattieläkejärjestelmille annettavaa mahdollisuutta sijoittaa nykyistä enemmän ”sijoitusinstrumentteihin, joilla on pitkän aikavälin taloudellista merkitystä”, mutta vastustaa samalla määrätietoisesti Euroopan komission ehdotusta, jonka mukaan ”jäsenvaltiot eivät saa estää laitoksia – sijoittamasta sijoitusinstrumentteihin, joilla – ei käydä kauppaa säännellyillä markkinoilla, monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä tai organisoiduissa kaupankäyntijärjestelmissä”. Mahdollisuus arvioida jatkuvasti ja objektiivisesti järjestelmän varoja sekä saada uskottavia ja ajantasaisia tietoja niiden arvopaperien liikkeellelaskijan taloudellisesta tilanteesta, joihin eläkejärjestelmän varoja sijoitetaan, ovat järjestelmän jäsenten ja edunsaajien taloudellisen turvallisuuden perusedellytyksiä. Jäsenvaltioilla tulisi kuitenkin olla vapaus päättää työmarkkinaosapuolia kuultuaan rajoitusten asettamisesta tai niiden asettamatta jättämisestä tässä asiassa.

1.4.4 Jäljempänä tässä lausunnossa selostetaan mainittuja varauksia ja ETSK:n muita huomioita direktiiviehdotuksesta yksityiskohtaisesti.

2. Komission ehdotus

2.1 Komission ehdotuksella uudelleenlaaditaan vuonna 2005 voimaan tullut direktiivi 2003/41/EY ammatillisia lisäläkekeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta (IORP-direktiivi)⁽³⁾. Samalla kodifoidaan nykyisen direktiivin muuttumattomina säilyvät säännökset ja muutetaan direktiiviä.

2.2 Komission mukaan ehdotuksen yleistavoitteena on helpottaa lisäläkesäästöjen kerryttämistä. Komissio ilmoittaa myös neljä erityistavoitetta:

- poistetaan jäljellä olevat vakavaraisuusvaatimuksiin liittyvät esteet maiden rajojen yli toimivilta ammattieläkelaitoksilta
- varmistetaan hyvä hallintotapa ja riskienhallinta
- annetaan selkeää ja asiankuuluvaa tietoa jäsenille ja edunsaajille
- varmistetaan, että valvontaviranomaisilla on tarvittavat välineet valvoa ammattieläkelaitoksia tehokkaasti.

2.3 Komission ehdotus esiteltiin 27. maaliskuuta 2014 osana Euroopan talouden pitkäaikaista rahoitusta koskevaa toimenpidepakettia. Myös ehdotuksen perusteluissa korostetaan useaan otteeseen, että on välttämätöntä parantaa ammattieläkelaitosten valmiuksia sijoittaa varoihin, joilla on pitkän aikavälin taloudellista merkitystä.

2.4 Ehdotuksensa perusteluksi komissio korostaa mm. olevansa vakuuttunut, että jos nyt ei oteta käyttöön ajan tasalla olevaa EU-tason sääntelykehystä, on olemassa vaara, että oikeudelliset ratkaisut eri jäsenvaltioissa muuttuvat keskenään yhä erilaisemmiksi, mikä haittaisi ammattieläkelaitosten rajatylittävää toimintaa, ei varmisteta korkeampaa kuluttajansuojan vähimmäistasoa kautta EU:n eikä saavuteta mittakaavaetuihin liittyviä säästöjä. Komissio katsoo niin ikään, että vakaa ammattieläkelaitoksia koskeva sääntelykehys voi tukea niiden kehitystä niissä jäsenvaltioissa, joissa niitä on tällä hetkellä tuskin lainkaan.

2.5 Komissio arvioi, että direktiivin täytäntöönpano edellyttää ylimääräisten kustannusten kattamista; ne ovat keskimäärin noin 22 euroa järjestelmän jokaista jäsentä kohti. Lisäksi tulevat vuotuiset kustannukset, jotka ovat 0,27–0,80 euroa jäsentä kohti.

⁽³⁾ EUVL L 235, 23.9.2003

3. Yleiset huomiot

3.1 Etuuksien tason madaltuminen monien jäsenvaltioiden yleisissä eläkejärjestelmissä osoittaa, että lisäeläkejärjestelmät saavat yhä tärkeemmän roolin asianmukaisten eläkkeiden varmistamisessa, sillä lisäeläkejärjestelmät saavat usein jäsenvaltioilta tukea verohelpotusten muodossa. Lisäeläkejärjestelmillä on erityismerkitystä, koska niissä on piirteitä, joita yksittäisissä eläkesäästöissä ei ole. Ne ovat osittain tai suurelta osin työntekijöiden rahoittamia, ja niille on ominaista se, että työntekijöillä, myös vähätuloisilla, on hyvät mahdollisuudet käyttää niitä ja että mittakaavaetujen vuoksi yksikkökustannukset ovat alhaisia. Joskus työmarkkinaosapuolten hyväksymien järjestelmän sisäisten sääntöjen ansiosta lisäeläke taataan myös ajanjaksolta, jona työntekijä ei ole voinut työskennellä (sairausloma, äitiysloma). Eräissä järjestelmissä työmarkkinaosapuolet ottavat investointipolitiikkaa määriteltessään käyttöön paitsi taloudellisia myös esimerkiksi eettisiä kriteerejä ja edistävät näin itselleen tärkeitä arvoja liike-elämässä. Komitea on tietoinen siitä, että ammatilliset lisäeläkkeet tarjoavat lisäeläkettä vain pienelle osalle Euroopan unionin kansalaisia (niillä on nykyään merkittävä rooli vain osassa jäsenvaltioita, kun taas monessa niistä ne ovat tuntemattomia laitoksia). Tämän vuoksi komitea kannattaa ammattieläkelaitosten kehittämiseen pyrkiviä aloitteita.

3.2 Ammattieläkelaitokset hyödyttävät sekä työntekijöitä että niiden rahoittajia eli työnantajia. Työntekijän ansaitsemat eläke-etuudet ovat itse asiassa lisäpalkkiota työstä. Työnantajille tällaiset järjestelmät ovat keino luoda pitkäaikaiset siteet työntekijään. Yleensä ne lisäävät työntekijöiden sitoutumista yrityksen toimintaan ja vähentävät henkilöstön vaihtuvuutta. Sen vuoksi komitea tähdentää, että annettaessa uutta lainsäädäntöä on noudatettava suurta varovaisuutta, jotta ammatillisten lisäeläkkeiden houkuttavuutta ei heikennetä asettamalla taloudellisia tai hallinnollisia lisärasitteita.

3.3 ETSK on tietoinen siitä, että Euroopan komissiolla ei ole tällä hetkellä välineitä, joiden avulla se voisi saada kattavaa ja objektiivista tietoa suunniteltujen ratkaisujen kustannuksista, ja sen täytyy tukeutua asianomaisten ammattieläkelaitosten antamiin tietoihin. ETSK pahoittelee lisäksi, että ehdotettujen säännösten kustannukset on laskettu keskimääräisinä, eikä saatavilla myöskään ole tarpeeksi tietoa nämä kokonaiskustannukset muodostavista yksittäisistä maksuista. Näin ollen ei tiedetä, millaiset kustannukset työntekijöille ja työnantajille voi aiheutua kustakin ehdotuksesta tai millaisia eroja voi syntyä eri maiden välille.

3.4 Kun otetaan huomioon, että direktiiviehdotuksella asetetaan ammattieläkelaitoksille uusia, lisäkustannuksia aiheuttavia velvollisuuksia, komitea ehdottaa, että otetaan käyttöön mahdollisuus antaa ammattieläkelaitoksille vapautus direktiivin noudattamisesta niiden toiminnan alkuvaiheessa (enintään 12 kuukaudeksi). Se antaisi rahoittajille mahdollisuuden perustaa ammattieläkelaitoksia ilman pakkoa maksaa verrattain korkeita hallintokustannuksia heti ammattieläkelaitoksen toiminnan ensimmäisestä päivästä lähtien ja sen jälkeen tehdä päätöksen, haluavatko ne jatkaa toimintaa rahoittaen ”omaa” ammattieläkelaitostaan vai myös mieluummin liittyä jo olemassa olevaan ammattieläkelaitokseen. ETSK katsoo, että tämä auttaisi työnantajia tekemään päätöksen ammattieläkelaitoksen perustamisesta.

3.5 Komitea korostaa työmarkkinaosapuolten keskeistä roolia sekä ammattieläkelaitosten perustamisessa että johtamisessa. Komitean näkemyksen mukaan työmarkkinaosapuolten itsemääräämisoikeus on säilytettävä eläkejärjestelmien alan ratkaisujen muotoilussa. Oikeudellisissa puitteissa tulee määrittää vain vähimmäisvaatimukset, joita järjestelmän piiriin kuuluvien kumppanien on noudatettava. ETSK painottaa niin ikään, että monissa jäsenvaltioissa ammatilliset lisäeläkkeet ovat voimakkaasti kytköksissä työoikeuteen, sosiaaliturvalainsäädäntöön ja työmarkkinaosapuolten roolin määrittäviin säännöksiin. ETSK panee merkille, että komission ehdotuksessa pyritään vähättelemään työmarkkinaosapuolia, joilla on usein monivuotista kokemusta ammatillisten lisäeläkkeiden kehittämisestä, vaikka ehdotuksen 21 artiklan 2 kohdan mukaan ”direktiivi ei rajoita työmarkkinaosapuolten roolia laitosten johtamisen ja hallinnoinnin suhteen”. Ammattieläkelaitoksia ei voida pitää, kuten ehdotuksessa itse asiassa tehdään, pelkästään rahoitusmarkkinalaitoksina, vaan niitä tulee kohdella myös laitoksina, jotka ovat osa sosiaaliturvajärjestelmää ja joita työmarkkinaosapuolet aktiivisesti kehittävät ja hallinnoivat. Näin ollen komitea toistaa aiemmin valkoisesta kirjasta antamassaan lausunnossa esittämänsä kannan⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Komitea toteaa valkoisesta kirjasta antamassaan lausunnossa kannattavansa ”ammatillisia rahastoivia eläkejärjestelmiä, jotka perustetaan ja joita hallinnoidaan työnantajien ja työntekijöiden edustajien toimesta, sekä kehottaa komissiota tarjoamaan tukea työmarkkinaosapuolille, jotta ne voivat kehittää hallinnollisia valmiuksiaan tällä alalla”.

3.6 ETSK korostaa, että ammattieläkelaitosten sekä järjestelmän jäsenten ja edunsaajien välisiä suhteita voidaan tarkastella samoin kuin rahoituslaitosten ja niiden asiakkaiden (kuluttajien) välisiä suhteita.

3.7 Komitea on tyytyväinen Euroopan komission päätökseen olla ottamatta ammatillisissa lisäeläkkeissä käyttöön ratkaisuja, joilla pyrittäisiin "säilyttämään tasapuoliset toimintaedellytykset Solvenssi II:n kanssa"⁽⁵⁾. Tämä vastaa kannanottoa, jonka ETSK esittää valkoista kirjaa koskevassa lausunnossaan⁽⁶⁾. ETSK korostaa, että direktiiviehdotukseen sisältyvä määrällisiä vaatimuksia koskeva sääntelyn yhdentäminen Solvenssi II:n säännösten kanssa (tapa arvioida varoja ja vaatimus, että pääoman suuruuden tulee riippua suoranaisesti otetun riskin suuruudesta) aiheuttaisi kielteisiä seurauksia ammatillisten lisäeläkkeiden järjestelmälle, koska pääomavaatimukset tiukentuisivat ja toimintakustannukset nousisivat sekä pääoman kohdentaminen mahdollisesti vääristyisi.

4. Erityisiä huomioita

4.1 Rajatylittävä toiminta

4.1.1 ETSK korostaa, että ammattieläkelaitosten rajatylittävän toiminnan kaikkien näkökohtien, jotka määrittellään direktiiviehdotuksen 12 ja 13 artiklassa, täytyy perustua järjestelmän luoneiden työnantajien sekä heidän työntekijöidensä tarpeisiin ja edustaa heidän etuaan. Sen vuoksi järjestelmän perustavien työmarkkinaosapuolten täytyy tehdä päätös tällaisen toiminnan aloittamisesta.

4.1.2 Komitea suhtautuu myönteisesti siihen, että otetaan käyttöön mahdollisuus siirtää eläkejärjestelmiä muiden jäsenvaltioiden muihin laitoksiin sen jälkeen, kun eläkejärjestelmän vastaanottava laitos on saanut luvan asianmukaiselta valvontaelimeltä ja järjestelmän jäsenten hyväksynnän.

4.1.3 Komitea kannattaa ammattieläkelaitosten toiminnan rajatylittävän ulottuvuuden vahvistamista ja tähdentää, että ammatillisten lisäeläkkeiden alan dynaamisen kasvun kannalta erittäin tärkeää on ammattieläkelaitosten tunnetuksi tekeminen ja tukeminen maissa, joissa tämä eläkeuutto on tuntematon tai vasta kehitymässä.

4.1.4 ETSK:n näkemyksen mukaan myönteinen muutos on ammattieläkelaitoksille tarjottava mahdollisuus investoida EU:n muihin jäsenvaltioihin täyttämällä ainoastaan sen maan lainsäädännön vaatimukset, jossa ammattieläkelaitoksella on toimipaikka. Se helpottaa näet ammattieläkelaitoksen toimintaa eurooppalaisilla yhteismarkkinoilla.

4.2 Hallinnointi ja riskinhallinta

4.2.1 ETSK kannattaa ehdotusta lisätä läpinäkyvyyttä ammattieläkelaitoksissa korkeissa tehtävissä olevien henkilöiden palkkojen ja palkkioiden osalta, kunhan ammatillisten lisäeläkkeiden erilaiset hallintomallit otetaan huomioon.

4.2.2 Komitea katsoo, että tapauksissa, joissa varojen hallinnointi perustuu ulkoistamisen periaatteeseen, tulee esittää avoimesti palkkoja ja palkkioita koskevat periaatteet sekä varoja hallinnoivan yhtiön saamat maksut, mutta ei sen työntekijöiden palkkoja ja palkkioita. Komitea suhtautuu kriittisesti ajatukseen soveltaa läpinäkyvän palkka- ja palkkiopolitiikan periaatetta ulkoistamisen periaatteen pohjalta eläkejärjestelmiä hallinnoivien yhtiöiden työntekijöihin. Se voisi olla vakava este hallinnointitehtävän itselleen ottavan yhtiön löytämiselle, erityisesti kun kyseessä olisi pienen eläkelaitoksen varat.

4.2.3 Komitea suhtautuu myönteisesti toiseen ehdotukseen, jonka tavoitteena on säännellä lisää ulkoistamisilmiötä eläkejärjestelmän hallinnoinnissa sekä ulkoistamisen valvontaa, mutta suosittaa kuitenkin tiettyä harkintaa asettaessa velvollisuuksia näille hallinnoiville yhtiöille.

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, vakuutus- ja jälleenvakuutus toiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II), EUVL L 335/1, 17.12.2009.

⁽⁶⁾ Valkoisesta kirjasta antamassaan lausunnossa komitea toteaa olevansa "erittäin huolestunut eräistä ehdotuksista, jotka koskevat ammatillisia lisäeläkkeitä. Koska eläkejärjestelmät ovat hyvin erilaisia kuin henkivakuutuspalvelut, komitea ei kannata asetettua tavoitetta ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavia laitoksia koskevan direktiivin (IORP-direktiivi) tarkistuksesta, jolla pyritään 'säilyttämään tasapuoliset toimintaedellytykset Solvenssi II:n kanssa', vaan suosittaa ottamaan käyttöön erityisesti suunniteltuja toimenpiteitä eläkerahastojen varojen takaamiseksi ja kuulemaan sitä ennen työmarkkinaosapuolia ja muita sidosryhmiä."

4.2.4 Tarkasteltaessa laitoksen tosiasiallisen johdon sekä muiden keskeisiä tehtäviä hoitavien henkilöiden sopivuutta ja luotettavuutta koskevien vaatimusten määritelmää ETSK katsoo, että säännöksissä on otettava huomioon ammattieläkelaitosten erityispiirteet ja rooli, joka työmarkkinaosapuolilla on ollut jo monen vuoden ajan ammattieläkelaitosten hallinnoinnissa (esimerkiksi oikeus nimetä edustajansa ammattieläkelaitosten hallinto- tai valvontaelimien jäseniksi). Ammattieläkelaitokset eivät näet ole tyypillisiä rahoituslaitoksia, joiden tarkoituksena on tuottaa voittoa, vaan toimijoita, joita valvovat työnantajat ja työntekijät. Ne haluavat luonnollisesti minimoida organisatoriset kustannukset. Sen vuoksi määritettäessä ammattieläkelaitosten hallinnoinnista vastaavien henkilöiden pätevyysvaatimuksia on myös otettava huomioon nämä seikat, sillä millään määräyksillä ei voida rajoittaa työmarkkinaosapuolten roolia järjestelmän hallinnoinnissa suhteessa nykytilanteeseen.

4.2.5 Komitea ehdottaa, että hallinnoivista vastaavien pätevyysarviointi tehtäisiin koko hallinto- tai valvontaelimien eikä yksittäisten henkilöiden osalta. Tämän ehdotuksen toteuttamistapa voisi olla, että 23 artiklan vaatimukset määriteltäisiin erikseen laitoksen hallinnoinnista vastaavien osalta sekä keskeisissä tehtävissä toimivien osalta. Tällainen ratkaisu mahdollistaisi työmarkkinaosapuolten edustuksen edelleen ammattieläkelaitosten johtoelemissä, ja samalla tiukennettaisiin ammattieläkelaitosten sääntömääräiseen toimintaan suoraan osallistuviin henkilöihin kohdistuvia vaatimuksia.

4.2.6 Komitea korostaa, että ammattieläkelaitosten hallintoa koskevissa vaatimuksissa on otettava huomioon ammatillisten lisäeläkkeiden rakenteelliset erityispiirteet. Niihin kuuluvat kolme toisiinsa liittyvää toimijaa: työntekijä/rahoittaja, työntekijä/järjestelmän jäsen sekä ammattieläkelaitos. Tämä seikka yhtäältä parantaa järjestelmän turvallisuutta eri toimijoiden keskinäisen valvonnan ansiosta ja toisaalta monimutkaistaa asioita, koska rahoituslaitoksia koskevat säännöt nivotaan yhteen eri jäsenvaltioiden työoikeuden ja sosiaaliturvalainsäädännön kanssa sekä työmarkkinaosapuolten yhteistyöperiaatteiden kanssa.

4.2.7 ETSK toteaa tyytyväisenä, että Euroopan komissio panee merkille mahdolliset ongelmat, joita voi aiheutua ammattieläkelaitosten hallinnointia koskevien vaatimusten tiukentamisesta, ja kannattaa säännöksiä, joiden mukaan valvontajärjestelmä tulee mukauttaa ammattieläkelaitoksen toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monitahoisuuteen (artikla 22, 24, 25, 26 ja 29).

4.2.8 ETSK:n mielestä ammattieläkelaitosten painopistealana tulee säilyä eläkejärjestelmään kertyneiden varojen turvallisuus sekä eläke-etuuksien riittävyys, jota tukee tarkoituksenmukaisen tasapainoinen investointipolitiikka. Pitkäaikaisten investointien tukemisen ei pidä jättää varjoonsa ammattieläkelaitosten päätavoitetta, joka on varojen turvaaminen sen jäsenten vanhuusvuosille. Järjestelmän varojen turvallisen investoinnin edellytyksenä on oltava niiden tiheämpi ja objektiivinen arviointi sekä ajantasaisen ja asianmukaisen tiedon saanti kyseisen arvopaperien liikkeellelaskijan taloudellisesta tilanteesta.

4.2.8.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan ammatillisten lisäeläkkeiden varoja voitaisiin investoida, ilman jäsenvaltioiden asettamia esteitä, sijoitusinstrumentteihin, joilla on pitkän aikavälin taloudellista merkitystä.

4.2.8.2 Komitea vastustaa kuitenkin määrätietoisesti Euroopan komission ehdotusta, jonka mukaan "jäsenvaltiot eivät saa estää laitoksia – – sijoittamasta sijoitusinstrumentteihin, joilla – – ei käydä kauppaa säännellyillä markkinoilla, monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä tai organisoiduissa kaupankäyntijärjestelmissä". ETSK toteaa, että maksupereustisten järjestelmien tapauksessa, kun varojen arvoa ei voida jatkuvasti arvioida, tällaiset investoinnit olisivat erittäin riskialtis ratkaisu järjestelmän jäsenille. Tämäntyyppiseen investointipolitiikkaan perustuvat hankkeet eivät noudattaisi avoimuuden periaatetta, koska ne eivät voi tarjota järjestelmän jäsenille asianmukaista tietoa karttuneiden varojen arvosta ja eläkeiässä odotettavissa olevista eduista. Tällä olisi erityisen suuri merkitys niiden jäsenten kannalta, jotka kantavat investointiriskin kokonaisuudessaan. ETSK katsoo kuitenkin, että jäsenvaltioilla tulisi olla vapaus päättää työmarkkinaosapuolia kuultuaan rajoitusten asettamisesta tai niiden asettamatta jättämisestä tässä asiassa.

4.2.8.3 ETSK kannattaa ammattieläkelaitoksille tarjottavaa mahdollisuutta investoida pitkäaikaisiin infrastruktuurihankkeisiin ja katsoo, että investoimisen tällaisiin hankkeisiin ilman määrällisiä rajoituksia tulisi olla mahdollista ainoastaan silloin, kun investointien kohteena olevilla rahoitusvälineillä (esim. osakkeilla tai obligaatioilla) käydään kauppaa säännellyillä markkinoilla, tai hyödyntämällä rahoitusmarkkinoilla yleisesti saatavilla olevien rahoitusvälineiden välitystä (esimerkiksi erityyppiset investointirahastot ja pitkäaikaisiin hankkeisiin suoraan investoivien, julkisesti noteerattujen yritysten osakkeet).

4.2.9 ETSK ehdottaa, että komissio harkitsee mahdollisuutta muuttaa ehdotetun direktiivin 20 artiklan 1 kohdan d alakohtaa, jossa määritetään johdannaisiin tehtäviä sijoituksia koskevat periaatteet. Komitean mielestä tähänastisten kriisi-aikaisten kokemusten perusteella on välttämätöntä rajoittaa olennaisesti nykyistä, hyvin väljää periaatetta, jonka mukaan ammattieläkelaitokset voivat investoida johdannaisiin sikäli kuin se ”helpottaa sijoitusten tehokasta hoitoa”.

4.2.10 Komitea kannattaa varauksetta säilytysyhteisöjen sisällyttämistä järjestelmiin, joissa investointiriski on jäsenillä ja edunsaajilla, ja katsoo, että säilytysyhteisön toiminta on perustava väline, jolla turvataan yhteissijoitusyrityksen varat nyky maailmassa.

4.2.11 ETSK suhtautuu myönteisesti vaatimukseen, jonka mukaan järjestelmissä, joissa jäsenet ja edunsaajat eivät kanna kaiken tyyppisiä riskejä, varmistetaan tehokas aktuaaritoiminto.

4.3 Jäsenille ja edunsaajille tarjottavat tiedot

4.3.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että komitean aiempien ehdotusten mukaisesti laajennetaan järjestelmien jäsenille ja edunsaajille annettavien tietojen alaa. Myönteistä on myös, että ammattieläkelaitokset veloitetaan toimittamaan vähintään kerran vuodessa keskeiset tiedot mm. eläkejärjestelmän takeista, maksettujen maksujen yhteismäärästä, järjestelmään osallistumisesta johtuvista kustannuksista, sijoitusprofiilista, eläkejärjestelmän aiemmasta tuottokehityksestä sekä eläke-etuuksien ennustetusta tasosta.

4.3.2 Komitealla on vakavia epäilyjä siitä, onko ehdotukseen sisältyvä yhtenäisen tiedotuksen kaksisivuinen, vastaanottajalle selkeä malli toteuttamiskelpoinen. Eri lisäeläkejärjestelmissä jäsenet kantavat erityyppisiä riskejä, ja heillä on myös erilaisia odotuksia tulevien etuuksien suhteen; usein eläkejärjestelmään karttuneiden varojen maksuperiaatteet määritetään eri jäsenvaltioiden säännöksissä. Jäsenten ja edunsaajien saamista tiedoista tulee ottaa huomioon nämä seikat. Sen vuoksi ETSK esittää ehdotettuihin säännöksiin muutoksia, jotta järjestelmän jäsenille annettavien tietojen toimittamismallin yhtenäistäminen voidaan jaksottaa useaan vaiheeseen ja jotta lopullinen konsepti voidaan määrittää joustavasti tämän prosessin aikana. Alkuvaiheessa tulee käynnistää työ useantyyppisiä tietoja koskevien mallien kehittämiseksi (ainakin kaksi mallia: maksu- ja etuusperusteiset mallit), minkä jälkeen niitä tulee toteuttaa kokeiluhankkeina tietyissä jäsenvaltioissa tai tietyissä ammattieläkelaitoksissa. Vasta kun niistä on kerätty kokemuksia, voidaan ryhtyä työstämään 54 artiklassa tarkoitettua delegoitua säädöstä.

4.3.3 Komitea katsoo, että lopulta tulisi käyttää vähintään kahta tiedotusmallia – maksu- ja etuusperusteisille järjestelmille tulisi olla omat mallit. Lisäksi kullakin jäsenvaltiolla tulee olla mahdollisuus täydentää tätä mallia joillakin järjestelmän jäsenten ja edunsaajien kannalta olennaisilla tiedoilla, jotka liittyvät kansallisten säännösten erityispiirteisiin.

4.3.4 ETSK katsoo, että ehdotetut säännökset ovat monin paikoin epätasomaisia ja sen sijaan, että niillä varmistettaisiin tarkoituksenmukaisten tietojen saanti, ne voivat johtaa jäseniä tai edunsaajia harhaan.

4.3.4.1 Itse näiden tietojen nimike (eläke-etuusilmoitus) on harhaanjohtava: kyseiset tiedot koskevat enintään ennakoituja eläke-etuuksia koskevaa ilmoitusta. Sen vuoksi asiakirjan otsikko tulee muuttaa – esimerkiksi muotoon ”ennakoitujen eläke-etuuksien nykytilanne”.

4.3.4.2 48 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa säädetään mahdollisuudesta antaa jäsenille tietoa täysimääräisestä takeesta. Tällainen määritelmä on harhaanjohtava. Puhuttaessa ”täysimääräisestä takeesta” pyynnön esittäjä ei näet havaitse pessimististä näkökulmaa, mikäli ammattieläkejärjestelmän työnantaja/rahoittaja on menossa konkurssiin. Tällaisen konkurssin tuloksena voi olla eläkejärjestelmän maksukyvyttömyys suhteessa edunsaajiinsa. Toisaalta komissio viittaa 48 artiklan 2 kohdan d alakohdassa ”etuuksien vähentämismekanismeihin”, mikä kyseenalaistaa täysimääräisen takeen olemassaolon.

4.3.5 Komitea kehottaa komissiota noudattamaan erityistä varovaisuutta laadittaessa 54 artiklassa tarkoitettua delegoitua säädöstä, kun otetaan huomioon myös tällaisen ratkaisun mahdollisesti aiheuttamat kustannukset. Rasite, joka johtuu tietojen hankkimisesta järjestelmän jäsenille, sekä palvelukustannukset, jotka johtuvat tarpeesta antaa lisäselvitystä silloin kun yhtenäistetty yleiseurooppalainen malli ei sovellu tietyn järjestelmän erityispiirteisiin, eivät saa lisätä merkittävästi ammattieläkelaitoksen kustannuksia. Sen vuoksi ETSK kehottaa Euroopan komissiota ottamaan näiden järjestelmien luonteen huomioon laatiessaan luettelon järjestelmän jäsenille toimitettavista tiedoista.

4.4 Ammattieläkelaitoksen toiminnan valvonta

4.4.1 Kun otetaan huomioon tämänhetkiset tulkintaongelmat, jotka johtuvat eri jäsenvaltioissa noudatettavista erilaisista valvontakäytännöistä, komitea suhtautuu myönteisesti pyrkimykseen täsmentää valvonnan piiriin kuuluvan taloudellisen toiminnan alat sekä erottaa ne aloista, jotka kuuluvat sosiaaliturva- ja työlainsäädännön piiriin.

4.4.2 ETSK on tyytyväinen ilmoitukseen tiukentaa säännöksiä, jotka koskevat laitosten välistä tietojenvaihtoa ammatillisten lisäeläkkeiden järjestelmien valvonnasta vastaavien toimivaltaisten elinten välillä.

4.4.3 ETSK pitää järkevänä ehdotusta lisätä ammattieläkelaitosten valvontaa koskevia toimivaltuuksia; siihen voidaan nivoa tiedottamisvelvollisuuksien tietty laajentaminen. Ehdotetun direktiivin säännöksissä on säilytetty asianmukainen joustavuus, mikä mahdollistaa tiettyjen valvontatoimien mukauttamisen käytännössä ilmeneviin eri tilanteisiin.

Bryssel 10. heinäkuuta 2014

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE
